

KONTROLA GUŽVE U SLUČAJU KATASTROFE

(ZEMLJOTRES, POŽAR, NERED I SL.)

Gužve se mogu pojaviti u različitim situacijama kao što su vjerske kongregacije i povorke, podjela hrane/humanitarne pomoći, zabavni događaji, pokretne staze/pokretne stepenice, mostovi, sportski događaji, politički skupovi, neredi, požari tokom nekih događaja, prirodne katastrofe i tako dalje.

Ljudi su skloni panici zbog masovne psihologije. Masovna psihologija igra ulogu u mnogim različitim fenomenima poput ljudskih stampeda, modnih trendova ili političkih pokreta. Ljudi imaju određene instinktivne reakcije koje su im pomogle da se suoče sa situacijom borbe ili bijega i opstanu kao vrsta.

Stampedo, kao vrsta gužve, se često pokreće kao odgovor na neku uočenu opasnost i remeti redovno kretanje gužvi što rezultira neracionalnim kretanjem u svrhu samozaštite. U većini slučajeva okidač je psihološki - poput glasina, buke (pucnjava, detonacije, skandiranje) ili jedna osoba koja klizi/pada, itd. Nedostatak fizičkog prostora objedinjuje ponašanje mase i povećava osjećaj prijetnje.

Nadalje, neprimjereni ili loše upravljani postupci kontrole gužve ili mase također mogu potaknuti stampede ili neredne umjesto da ih spriječe. Na primjer, ako policija reagira na grupu nesavjesnih ljudi na takav način da ih potjera u smjeru suprotnom od dolazne mase ljudi, to može rezultirati stampedom, neredima i otuda katastrofom.

Na osnovu ranijih incidenata u masovnim katastrofama širom svijeta, **okidači** za katastrofe mnoštva mogu se svrstati u **6 kategorija**. To su strukturni: požar/električna struja, kontrola mase, ponašanje mase, sigurnost i nedostatak koordinacije između različitih službi/ustanova/tijela.

1. **Strukturni okidači** - glavni razlog takvih katastrofa uključuju kolaps, npr. barikade, improviziranog mosta, privremene konstrukcije. Ostali strukturni uzroci uključuju prepreke na putu, težak teren, posebno u slučaju poznatih vjerskih

lokaliteta koji se nalaze na vrhu brda, uski i vrlo mali ulazak/izlazak i odsutnost hitnih izlaza itd.

2. **Požar/kvar el. instalacija** - to uključuje nedostupnost alata za gašenje požara/aparata za gašenje požara koji nisu u radnom stanju, neovlašteni vatromet u zatvorenim mjestima, neprikladne električne sklopke i prekidači, aluminijske žice umjesto bakrenih žica, preopterećenje električnih instalacija, itd.

3. **Nemogućnost kontrole gužve** - to uključuje: nastala gužva veća nego što je očekivano, nedostatak kontrole pristupa, zatvoren i/ili zaključan izlaz, oslanjanje na jednu glavnu izlaznu rutu, loše praćenje reda i mira, nedostatak sektorskih odvojaka koje bi razdvojile okupljenu masu i nedostatak odgovarajućeg sistema javnog obraćanja ljudima (javnih razglasa, radio, bacanje letaka iz zraka), itd.

4. **Ponašanje mase** - to uključuje: jako veliki nalet da se krene putem prema ulazu/izlascima, bezobrazno i neodgovorno ponašanje mase, nagli protok ljudi u obrnutom smjeru.

5. **Sigurnosni okidači** - glavni okidači povezani sa sigurnošću/bezbjednošću uključuju: nedovoljan broj sigurnosnog osoblja koje treba upravljati gužvom, neadekvatno informiranje pripadnika osiguranja/obezbeđenja o kontroli gužve prije razmještanja i nedostatak odgovarajućih vježbi prije stvarnog razmještanja, nedostatak odgovarajućeg planiranja u raspoređivanju policijskih snaga za

upravljanje gužvom i nedostatak adekvatnog nadzora CCTV-a (javnog video nadzora), nepostojanje sistema javnog obraćanja, itd.

6. **Nedostatak komunikacije / koordinacije između institucija / tijela** - ovi okidači uključuju nedostatak koordinacije između različitih agencija, lošu infrastrukturu lokalne uprave i samouprave, nedostatak medicinske pomoći na mjestu događaja, loš ili loše organiziran javni prijevoz/parkirališta i kašnjenja u komunikaciji između institucija/tijela koja su zadužena za takve situacije.

Upravljanje velikom mnoštvom je vrlo važno, čak i najmanji slučaj lošeg upravljanja može dovesti do stampeda ili nereda. Jednom kada se pokrene, onda je vrlo teško upravljati masom ljudi u pokretu i u djeliću sekunde može doći do velikog broja žrtava. Zbog povećane urbanizacije, ekspanzije stanovništva, slučajevi masovnog okupljanja su češći nego ikad. Stoga, da bi se prešao s ranijeg pristupa „kontrola gužve“ na „upravljanje gužvama“, potrebno je strateško planiranje na svim nivoima, tj. sa mjesta masovnog okupljanja na planove upravljanja katastrofama na lokalnom i državnom nivou.

Upravljanje mnoštvom bazira se na nekoliko stubova kao što su **planiranje kapaciteta, procjena rizika, planiranje poboljšane pripremljenosti, reakcija na pojavu, izgradnja kapaciteta**, itd. Planiranje i upravljanje subjektivno su zasnovani na nekoliko parametara kao što su - **Vrsta događaja** (poput vjerskih, škola/univerziteta, sportski događaj, muzički događaj, politički događaj, promocija proizvoda itd.), **očekivana gužva** (starosna dob, spol, ekonomski slojevi itd. kao što su poljoprivrednici, trgovci), **motivi gužvi** (poput društvenih, akademskih, vjerskih, zabavnih, ekonomskih itd.), **mjesto** (lokacija, topografija područja, vremenski ili stalni, otvoreni ili zatvoreni, javni ili privatni) i **uloga ostalih institucija/tijela** (kao što su nevladine organizacije, susjedi mjesta događaja, lokalni administratori itd.).

U većini slučajeva katastrofe izazvane od strane mase predstavljaju katastrofe koje su izazvali ljudi i takve se tragedije mogu spriječiti proaktivnim planiranjem i provođenjem od strane nadležnih institucija/tijela. Svaki član društva je sudionik u takvoj prevenciji katastrofa.

https://www.iconfinder.com/icons/2055837/control_crowd_defend_police_protesters_riot_up_rising_icon

https://www.iconfinder.com/icons/5273192/barricades_control_crowd_fence_fencing_metal_icon

<https://www.cleanpng.com/free/security-guard-crowd-control.html>

<https://www.cleanpng.com/png-police-officer-uniform-salute-illustration-a-polic-300361/>

<https://hunterscreekplantation.com/2016/09/01/calling-all-volunteers/>

<http://balkanphotofest.com/balkan-photo-award-2015/stampedo-izbjeglica-na-ukrcaju-u-vlak/>

<http://gofreedownload.net/free-vector/vector-trust-to-nature/fire-extinguish-painting-fireman-burnt-building-cartoon-design-320310/#.XgDYq0dKi70>

<https://www.indiatoday.in/india/story/telangana-fire-numaish-exhibition-1443045-2019-01-30>

<https://www.greatchicagofire.org/item/ichi-02909/>

<https://www.versobooks.com/blogs/3769-the-end-of-political-policing-why-riots-the-far-right-and-shoplifting-shouldn-t-be-policed>

<https://www.thebalancecareers.com/chain-of-command-1918082>